

Sasto lil

Sakodivesutno živdipen thaj živdipen	2
Bešen	2
Rodipe e apartmanosqo	2
O pokinipe e košturingo e rentiako katar o centro e butjako	3
lačhipen vaś o kher	4
certifikàto vaś o xakaj vaś o kher (WBS)	5
bi kheresko	5
khereske regule	6
separacia e čororeski	7
čhel	8
taksa vaś o šerutno šerutno	8
energia	9
Kontraktură	11
Bazikane informacie pal-e kontraktură	11
Ristăripen	12
kontrakto vaś o mobilno telefono	14
Kontrakto pal-o interneto	15
Financiäro	15
Bankako konto	15
Steer	17
Dolgo thaj P-konto	18
mobiliteto	20
O lośalipen thaj o paruvipen	20

Sakodivesutno živdipen thaj živdipen

Bešen

Rodipe e apartmanosqo

Roden jekh apartmano?

Te arakhes apartmano ki Bochum si phares. Trubul tut but vràma thaj žutimos. Si tut **but opcie te rodes apartmano** . Tu šaj te rodes jekh apartmano **korkori** vaj te rodes **profesionalo žutimos** . Jekh manuš savo profesionalno arakhel thaj aranžirinel jekh apartmano tuke akharel pes imobilijako agento. Te lel pes zutipe katar jekh **real estate agento** , obično koštinel **but love**.

Le apartmanura si vi akharde sar **imobilie** .

Kaj šaj te rodav jekh apartmano?

Si tut **but opcie** te arakhes apartmano. Sar egzàmplo, šaj te arakhes but apartmanurà **online** .

Tu šaj te rodes pe **webbrig le kherenqe firmenqe** vaj pe ofišiàlo portalurà vaš o imobiliàro.

Si vi **socialo khera** . Kadala oferte si numaj vaš e manuša saven si len jekh certifikàto vaš o xakaj vaš o kher (**WBS**) . Maj but informacie šaj te arakhen pen [kathe](#) .

Te rodes po interneto ka arakhes maj but oferte katar **privatne gazda thaj kherakere firme** .

Sar egzàmplo, **roden** kadala vorbe: **kher, kiria, kiripnasqo apartmano anθ-o Bochum**

Jekh **dikhipe e kherengo ki Bochum** shaj te arakhel pes ki webbrig e foroski Bochum [kate](#) .

 [Baugenossenschaft Bochum](#)

[Baugenossenschaft Bochum Stiepel](#)

[LEG-Wohnen](#)

[VBW-Bochum](#)

[VIVAWEST- Vivawest GmbH](#)

[Vonovia - Wohnungsunternehmen](#)

[Wattenscheider Wohnungsbaugenossenschaft](#)

Sar šaj te mangav jekh apartmano?

Arakhljan jekh ofërta vaš o apartmano? Pala kodo shaj te **kontaktulin le gazda**. Tu ka arakhes e kontaktoske detalura ki apartmanoski oferta. Kodo vi phenel sar o gazda kamel te avel kontaktirime. Sar egzàmplo, po **telefono, po e-mailo vaj pal-o kontakto**. **Maj but informacie sar te rodes apartmano šaj te arakhes [kathe](#)** .

O kheresko gazda mangel informacia tutar. Misalăqe:

- Dokazi vaš tumaro inkrèsto
- **Schufa informacia:** O Schufa dikhel te si ke tu pochindan chire fakturi ando paluno vrama. Te but **fakture na sas pochinde, tumaro Schufa score ka ovel bilacho** . O gazda trubul o dokumento te dikhel te si te pochines e hyra pe vrama maj angle. I **bipokinipeski verzia e Schufa kreditoske raportosqi** si akhardi " [Datenkopie nach Art. 15 DS-GVO](#) ". Akava si dosta vash o gazda.

So trubul te žanav kana žav?

Importantno **informacie** pal- e **apartmanură save si te len pes anθ-o kiria** thaj **pal-o čhivipen** šaj te arakhen pes anθ-o webrig e **Centrosqo vaš e Konsumentàro Konsilio [kathe](#)** . Kothe ka arakhes vi lačhe thaj importante **lavă** pal-i tēma e **živdipnaski** .

Kana **lel pes o apartmano, te na bistres o protokolo e čhivipnasko** . O gazda vaj o gazda trubul te del tut jekh raporto pal-o čhivipen. Akava dokumento **sikavel o kondicia e apartmanoski**. Kado dokumento si te avel skirime katar tu thaj o gazda. O protokolo vaš o čhivipen si **vi importante kana žas avri**. Tu šaj te arakhes jekh egzàmplo [kathe](#) .

Mangav tumen **te kontaktirinen** o [Ofiso e Citizenengo](#) **sigo** te den raporto vaš tumari nevi adresa.

Sar egzàmplo, **informisaren** o centro vaš buti, o [takso vaš o šerutno šerutno](#) , e škòle thaj aver importante autoritètură pal-o Tumari **nevi adresa**.

O pokinipe e košturenge e rentiako katar o centro e butjako

Le love katar o butjako centro? Kamles te bešes anθ-jekh nevo apartmano?

Pala kodo trobuj tut konfirmacia khatar o buciako centro. Kodo znacij: O arbetscentralen penel angla kodo vaj site pochinel e hyra. Maj anglal trubul te rodes konfirmacia. Numaj atunči šaj te xramosares o kontrakto vaš o čhivipen.

Paša te [pokinen pes e koštura vaš o čhivipen](#) anθ-o centro e butäqo:

1. **Den atencija pe kosti e kiriake** . O apartmano **našti te ovel but kuchi**. O centro vash buti thovda **limiti** vash e [koshti](#) .
2. O **gazda vaj e gazda** musaj te pherel jekh formularo. O formularo si akhardo [certifikato vash o kiribe](#) .
3. Bičhalen o **lil e kirijako ko than e butjako**.
4. Trubul te ažukeres jekh atünči. O centro vash buti **kerel kontrola e oferte vash o kiria**. Tu ka les jekh **konfirmacia vaj jekh na-kamlipe**.
5. Tu aštizes **xramosar o** [kontrakto vaš o čhivipen](#) palal i **konfirmacia** katar o centro e butäqo.
6. **Raportisaren tumari nevi adresa**. Dža ko [Ofisi e Citizenengo](#) . Informisaren vi tumare sastipasko insurànciaqo furnitori, i škòla thaj aver importantne autoritètură.

Keren jekh [mangipen vaš o bičhaldipen e liläqo anθ-i pošta](#) .

O **arbetscentrum** pochinel feri e **kosti pe hyra thaj pe värme**. Tu korkori trubul te pochines e elektrikake koshti.

Tu šaj te rodes **love ko than e butjako vaš meble thaj renovàcia** . Akava shaj te kerel pes e informalno aplikaciasa.

lačhipen vaš o kher

So si o lačhipen vaš o kher?

O zutipe pe khera si zutipe khatar o them. Si vash e manusha saven si tikno inkomesti. Tu les o zutipe e kheresko sar subvencija vash o kiria. O [Socialförvaltningen](#) si e responsebilita pe bostadsbidrag.

Kon lel o zutipe vash o kher?

O bostadsbidrag si e **hyresgäster** so keren buchi thaj **si len cini inkomst**.

Kon chi lel o zutipe pe khera?

Le manuša save trajin pe **citizentosko zutipe** vaj **socialo zutipe** obično na **len kheresko zutipe**.

Kaj šaj te arakhav maj but infòmacie? Kaj šaj te arakhav i aplikàcia vaš o počinipen vaš o kher?

Maj but informacie pal-o žutimos vaś o kher śaj te arakhen pen [kathe](#) . Kothe ka arakhen vi sa **e dokumentura vash e aplikacia** .

Tu śaj vi **te rodes o pokinipe vaś o kher korkoro** ko **Servisno Punkto ko** [Socialno Afera](#) vaj ko **informaciako than ko forosko kher** .

certifikàto vaś o xakaj vaś o kher (WBS)

So si o permissia te beśes?

O certifikàto vaś o xakaj vaś o kher (**WBS**) si jekh dokumento anθ-i Njamco savo sikavel ke varekas si les xakaj vaś jekh maj tikno apartmano. Kadala apartmania si obično e foroske ja e themeske.

Kon shaj lel uppehållstillstånd?

Tu śaj te les jekh beśipnasqo lil kana, sar egzàmplo:

- te avel tut **tikno inkomesti** vaj
- si len jekh **specialo trubujipe** , sar exemplo anda jekh sastimasko problemo .

Kaj śaj te arakhav maj but infòrmacie pal-o lil e beśipnasqo?

- **Generalno informacia** shaj te arakhel pes [kate](#) .
- Tu śaj te arakhes **oferte vaś socialo khera** [kathe](#) .
- Tu śaj te arakhes i **aplikàcia** vaś o certifikàto vaś o xakaj vaś o kher (**WBS**) [kathe](#) .

bi kheresko

So si o bi-kheresko trajo?

O bi-kheresko značinel **te na avel tut kher** . Si but resa vash akava. Sar egzàmplo, tu čhindān tut thaj na maj si tut tiro apartmano. Vaj tumaro gazda dineas tumenqe jekh notifikàcia te mukhen tumaro apartmano. O bi-kheresko trajo znachil ke akana naj tut jekh kontrakto vash o kiria.

Tu inke beśes anθ-o tiro apartmano numaj si tut čhnavipen e kiriaqo? O gazda čhindās o kontrakto vaś o čhivipen?

Atunči san **ano riziko te aves bi kheresko**. Akava znacini: Akana isi tut **apartmano** , numa ka trubul te **mukhes** les sigo. Kado shaj kerdzol sar exemplo te avla jek zorasa avri shudipe.

Kon shaj zhutil man?

Te si ke hasardan chiro kher vaj shaj hasarel les maj angle, shaj les **zhutipe** khatar o [Socialtjänsten](#) .

O Socialtjänstens kontor zutij pe:

- **dolgo vaś o kiria**

- **agorisardipe e kontraktosqo e kiripnasqo**
- **Notifikàcia pal-o avri čhivipen** : Tumaro kontrakto vaš o čhivipen sas phandlo. Tu na mukhlan o apartmano palal o termino? Atunči o gazda vaj o gazda šaj Ker jekh lil vash o avri shudipe **ki krisi** .
- **Evikcia** : Jekh evikcia znachil ke o čherutno trubul te mukhel o apartmano bi te kamel. Akava shaj te ovel ako o tingsrätten del avri jekh òrdino vaš o avri čhivipen. O šerutno si responsibilo vaš o avri čhivipen. Tu ka les jekh termino kana trubul te mukhes o apartmano maj palal.
- **bi kheresko**
- **Energiake čhinadimata (numa vaš kodola save pokinen korkore):** Kado znachil ke šaj te len žutimos te, sar egzàmplo, pokinen korkore tumare koštură vaš o tato.

Le konsultaciake centrura vaš e bi khereske manuša šaj te arakhen pen kathe:

 [Ažutipen bi kherengo - Diakonie Ruhr e. V.](#)

 Vaš e džuvlja: [džuvljikano konsiliribe, džuvljaki soba, than e bešipnasko](#)

 Vaš e murša: [Muršesqo konsilio thaj divesutno bešipen](#)

 Vaš e murša saven si len socialo pharipa: [Christophorus Haus - Caritasverband Ruhr-Mitte e. V.](#)

 Vaš e žene thaj e murša: [Fliederhaus: Akomodàcia vaš e rači](#)

 E ternenge (14 - 20 bersh): [akutno beshipe "SchlafamZug"](#)

 Maj but informacie thaj savetura šaj te arakhen pen anθ-i app "Streets of Bochum" . Tu šaj te arakhes o phanglipe vaš o Android [kathe](#) . Palal o iOS šaj te arakhes o phanglipe [kathe](#) .

khereske regule

So si e khereske regule?

Ando foro butivar but manusha beshen ande jekh kher. Si **regulura** te birin von te trajin khetanes mishto. Kadala regule si ande **khereske regule** . Tu ka les butivar e regule e khereske khetanes e [kontraktosa e kiriako](#) . E regule e khereske šaj te aven diferentne.

 Le khereske regule šaj te aven diferentne. Dikh e regule tumare khereske te dikhes save regule si ande tiro apartmano.

Nesave **egzàmplură** so šaj te arakhes anθ-e jekh kheresqi rëgula si kathe:

- **Tiho vaxt** : Akala si vrama kana na trubul te ovel but zuralo ano apartmano. Sar egzàmplo, na bari muzika vaj zuralo čhivipen. O kurko si butivar jekh pherdo dives e odmorako. Pe aver divesa, o vaxt e odmorako butivar na kezdisarel pes dži ko 10 p.m.
- **O thovipe e kheresko** : E khereske regule vi regulirinen kobor drom thaj kana tu sar čherutno trubul te thoves o than e eskalencar.

- **Utiliziribe e podrumosko thaj e eskalencar:** E khereske regule phenen, sar misal, kote shaj te parkirinen e biciklete thaj e vurdona thaj kote na shaj te parkirinen len.
- **O ćoro:** E khereske regule vi phenen sar te ulaven o ćoro.

separacia e ćororeski

So si o ćhivipen e ćororesko?

O ćhivipen e ćororesko si obligatòro anθ-i Njamco. Separacia e ćororeski si te **oven ulade diferentne tipuria e ćororeske**. O ćorro si vi akhardo ćorro. O ulavipe e ćororesko ažutil te arakhel pes i enviromentia. Amen dikhas save materijalura shaj te oven reciklirime thaj te hasninpe pale. Si **diferentne ćororeske ćera** vaś o ćhivipen e ćororesko. Le ćororeske ćera si len diferentne kolorura. Sar egzàmplo, o lole ćoro si vaś o ćoro e lilāqo thaj o ćoro ćoro si vaś o ćoro so aćhilo.

Ano Bochum, o [USB](#) si responsibilo vash o ćhivipe e ćororesko.

So źal ande savo ćoro? Tu śaj te arakhes jekh dikhipe [kathe](#) thaj pe [USB](#) webrieg.

lil (lole)

Tu shudes lil, kartoni thaj kartonura ande kadi ćorri.

Galbeno ćoro (galbeno)

Tu shudes e paketiribaske materijalura ano akava ćoro. Kodo si plastika, aluminium thaj aver pakatura. Jekh laćhi indikàcia kaj jekh paketo perel anθ-i kadaja ćororipnasqi ćasa si o Zeleno Punkto. Si pe paketa.

O ćoro e ćororesko (kalo / lole):

Tu shudes o ćororipe ano akava ćororipe.

Isi vi o than e [organikane ćororesko](#). Akava si butivar lole. Vi shuden organico skurto ande kado skurto vurdon. O organikano ćororipe si, sar misal, ćorore ćorore, ćorore ćorore thaj ćorore ćorore.

Valin

Si specialne ćororeske ćera vaś o staklo. Akala si kontejneria save na si phangle direktno khere, numa ko thana kote so kiden pes. Tu śaj te labāres kadala te ćhives e śuże śuše sar so si e śuże śuże vaj śuże śiše. Kerel pes distinkcia maśkar o parno, zeleno thaj lole staklo. Si importantno te oven o glasura putarde.

purane gada

Si specialne kontejnerura vash purane gada. Tu śaj te ćhives purane gada odothe. E gada na trubun te aven phagerde vaj melale. Thov e purane gada ande čiste plastikake ćhura. Ando Bochum si vi o taxi pe uzime gada. Tu śaj te keres jekh termino te len tire purane gada. Informacia pal-o taxi e uže gadaqo śaj te arakhel pes [kathe](#).

baro ćororipe thaj elektronikano ćororipe

O baro ćororipe si objektura thaj meble katar privatne khera. Kadala artiklura si bare, voluminozno vaj butivar si but pharo. Tu śaj te les tiro baro ćororipe ko [Wertstoffhof](#) Anen les ko [Wertstoffhof](#) ja te len les. Tu śaj te avel tut o baro ćororipe bi lovengo jekhvar anθ-o berś. Tu śaj te aranżisares **e terminură vaś te lel pes** po telefono vaj online pe **USB** esqi webrig. Tu śaj te arakhes e kontaktoske detalură [kathe](#) .

Palal so bićhalen i informàcia ka len jekh e-mailo e konfirmaciaqe linkosa. Tumari registracia śaj te avel kerdini numaj kana konfirmisaren tumari e-mail adresa anθ-o kadava drom anθ-e 24 òre.

Kana ka ovel kidino o ćororipe kotar miro kher?

Si jekh [kalendari e ćororesko](#) . Kodo si ramome pe save divesa ka lelpo tumaro ćorro. Thov tiri ulica ko kalendari. Pala kodo sikavela kana savo vurdon si te avel prazdno.

So ka ovel te na ulavav mire ćorore?

Ando Njamco musajij sako kher te ulavel pesko mela korkori thaj te shudel les ande diferentne mesala vaj containerura. Na-laćho vaj bi-laćho ulavipen e ćororesko śaj **te kerel kośtură** . O gazda vaj o gazda shaj te lel tutar kadala koshti. Te na śunen e rēgule pal-i separacia e ćororeski, tumaro **gazda śaj te del tumen jekh varningo** . Tu śaj vi te xasares tiro kher te na paruves tiro phiripen.

ćhel

So trubul te źanav pal-e depozitură?

Ki Njamco isi jekh mangipe vash depozito vash nesave paketiribe e pipeske. Kana kines varesave plastikake thaj stakloske botelura vaj pipeske konzerve ando supermarketo, tu pochines **nesave centura maj but vash lende. Kado znachil: Tu pochines jekh depozito** . E putarde botele thaj konzerve si vi akharde putarde. Tu śaj **te bićhales** len palpale anθ-e svako supermarketo. Pala kodo ka len palpale e love vash o depozito. **E jekhvar hasnime botele** si reciklirime. Ka arakhes akava simbolo pe jekhvar hasnime botele:

E botelura vaj e konzerve save si len akava simbolo si len jekh depozitoski vrama **25 centura**.

Si vi **butikura save shaj te hasnin pes butvar**. Kadava si thodine thaj pherde pale. E butikura save shaj te hasnin pes butvar si len jekh depozitoski vrama 8 centura vaj 15 centura.

Tu śaj te arakhes maj but informàcie pal-o pućhipen e śiśenqo save śaj te aven utilizuime jekhvar thaj butivar utilizuime anθ-i webrig e [centrosqo vaś e konsumēturenqo konsilio](#) .

taksa vaś o śerutno śerutno

Savi si i taksa vaś o śerutno?

Ando Njamco si publikano radio, televizija thaj internetoske servisura. Vaś kadava, savore anθ-i Njamco pokinen jekh summa lovenqi. Akaja summa lovengi akharel pes **o pokinipe e emisiako**. Akava si vi butivar akhardo **GEZ**. Tu śaj te arakhes jekh dikhpen pal-e kanàlură [kathe](#).

Jekh taksa vash e broadcasting trubul te pochinel pes vash sakova apartmano ki Njamco. Numaj, numaj jekh manuś anθ-jekh apartmano trubul te pokinel o śerutno śerutno **18,36 €** anθ-jekh čhon. Tu śaj te počines e love sako trin čhona (im Quartal), sako śov čhona (halbjährlich) vaj jekhvar ando berś (jährlich). E love trubun te aven pochinde ando **Beitragsservice anda ARD, ZDF thaj Deutschlandradio**. Maj but informacie śaj te arakhen pen kathe:

- [Informacia vaś e citizentură](#)
- [informàciaqo lil anθ-i śukar čhib](#)
- [webriq e taksaqo vaś o śerutno śerutno](#)

 Te čhives tut: Informisaren e kontribuciaqe servisosqe pal-i tumari nevi adresa. Tu śaj te keres godo vi [online](#).

Kaj śaj te arakhav muro kontribuciaqo gin?

Tu ka arakhes o [numero e kontribuciaqo](#) ano tiro lil kotar o Beitragsservice.

Exempcia katar e takse vaś o śerutno śerutno:

Varesave manuśa na trubun te počinen jekh taksa pala emisia. Sar egzàmplo, te si ke len **socialo beneficie**. Te aves muklo katar o pokinipe e broadcastingosko, trubul te des jekh aplikàcia. **Bizo te rodes i exempcia, trubul te počines o kontribucia korkoro!**

 Les tu love katar o arbetscentralen vaj katar o socialtjänstens kontoro? Tu atunči ka les obično jekh dokumento e exempciako e tire notifikaciasa. Kothe trubul te des andre chiro kontribuciaqo numero thaj te bishaves o dokumento kaj o kontribuciaqo serviso katar o ARD, ZDF thaj Deutschlandradio.

I **aplikàcia vaś o čhinavipen** śaj te arakhel pes [kathe](#).

energia

Gaz, elektrika thaj pani - Sar te arakhes love!

Elektriciteto

Trubul tut elektrika vash but bukja ano sakodiveseskoro dzivdipe. E elektrika si dino tumenge katar diferentne elektrikake furnitori.

Sar kerel buti o pokinipe?

- **Sako shon** pochines jekh **fixno summa** khaj chiro elektrikako företag. Akava summa akharel pes **Abschlag**.
- Jekhvar ano berś, o furnitori dikhel kobor elektrika tu čačes hasnisardan.
- **Kerdan buti maj but elektrika** sar so pochindan? Atunči trubul te **počines maj but**.
- **Kerdan buti maj tikno elektrika** sar so pochindan? Atunči ka len **palpale tumare love**.

Les tu love katar [o arbetscentralen](#) vaj katar o socialtjänstens kontoro? Pala kodo musaj te pochines e elektrikaki summa katar e servisura so les.

Tu šaj te ažutis te dikhes o gin e **Abschlags**. Te na bistren kaj o kotor e **Abschlags** korespondil tumare konsumosa.

E elektrikane aparatura xasaren diferentno kotora energijake. Mangav tumen te den atencija pe [energiaki etiketa](#) kana kinen neve produktura. Akava shaj te arakhes love.

Toplina thaj gaso

But **toplina** keren buti **e gazosa** te ushten.

- Sako čhon počines love e gazosqe furnitorisqe. Akava pokinipe akharel pes **Abschlag**.
- Jekhvar ano berś, tumaro gazosqe furnitori dikhel sode tumen hasnisarde.
- **Kerdan buti maj but gazosa** sar so pochindan? Atunči trubul te **počines maj but**.
- **Kerdan buti maj tikno gazo** sar so pochindan? Atunči ka len **palpale tumare love**.

Tu šaj te ažutis te dikhes o gin e diskontosqo. Te na bistren kaj o kotor e diskontosko korespondil tumare konsumosa.

Fakturacia e kostosqi vaś o tato thaj o butäripen

Tu les jekh deklaràcia pal-e kosti vaś o tato thaj o butäripen katar tiro gazda **sako berś**. Tu ka les tiri faktura ko agor e neve beršesko. Akava deklaràcia si jekh **dikhipe sa e aver kostosqo vaś o apartmano**. Kathe šaj te dikhes e koštura vaś o tato.

Les tu love katar o arbetscentralen vaj katar o socialtjänstens kontoro?

Trubul te bičhales e faktura katar tiro gazda vaj katar o gasosko furnitori ko Jobbcentrum vaj ko Socialo. Te lela love palpale katar o gazosqe furnitori, von ka len palpale o Jobcenter vaj o Social Service Office. Trubul te thos le love rigate!

Te na si fakturime e gasoske kosti katar o gazda, tu ka les jekh gasoski faktura direktno katar o gasosko furnitori.

Tipuria sar te arakhes elektrika, gaso thaj pani shaj te arakhes kate:

- [Centro vaś Konsumentàro Konsilio](#)
- [Bochum komunalne utilitètură](#)
- [Komunalo elektrikako arakhipnasko kontrolo - Caritas Asociacia Ruhr-Mitte e. V.](#)

So te kerel pes kana si jekh ćorripe e elektrikako?

Ande krizake situacie, si importante te aves informišime thaj te keres buti űkar.

O foro Bochum si les importante informacie tumenge [kate](#) kana si **kriza** .

Maj but informacie pal- **e emergencie thaj krize** űaj te arakhen pen [kathe](#) .

Kontraktură

Bazikane informacie pal-e kontraktură

So si jekh kontrakto?

Jekh kontrakto si jekh kontrakto mashkar duj vaj maj but manush. Kana xramosares jekh kontrakto, trubul te űnes o kontrakto. Jekh kontrakto si legalno phanglo. E kontraktura obiĉno involvirinen vi lovenge pokinimata.

So trubul te des atencija?

Anglal te xramosares:

- Xramosar o kontrakto but miűto. Le tiro vaxt!
- Haĉares sa? Te na, puĉh e amalen thaj e prinĉaren.
- **Nashti te ginaves o kontrakto? Atunc na xramosar!**

Te agorisarel pes o kontrakto si butivar phares. Anda kodo, gindin mishto anglal te xramosares jekh kontrakto. Tu trubul vi te lel pes sama o periodo e notifikăciaĝo vaű tiro kontrakto.

Jekh kontrakto űaj te avel kerdo **xramosardo anĉ**- o lil. Numa si vi kontraktura save shaj te keren pes **verbalno** . Sar egzămplo, jekh kontrakto vaű o mobilno telefono.

Sar keres iek lashi decizia?

- **Komparacia** e diferentne ofertengi.
- Le tumaro **vaxt** . Gindin mishto. Na mukh te aves űanglo!
- **Numaj te xramosares kana san sigurno!**

Kamles te ĉhinaves tiro kontrakto?

[Reklamacie thaj revokacia](#)

Kamles te činaves o bikinipen vaj o kontrakto? Tu trubul te informisares e bikinares pal-e kadava.

- **Online** : Kerdan vareso online? Tu na kames les? Pala kodo arakhen avri pal-e kondicie pal-o irisaripe katar o furnitori. E kondicie e irisaripnaske šaj te aven diferentne.
- **Kontraktura** : Kerdan jekh kontrakto? Numa tu chi kames les? Atunć **si tut 14 divesa** te xramosares jekh **anulacia** . Akava akharel pes **o periodo e anulaciako** . Kathe šaj te arakhes jekh [lil sar egzàmplo](#) katar o centro vaś e konsumètură.

Maj but informacie šaj te arakhen pen [kathe](#).

Sar šaj te činavav muro kontrakto?

Te si ke xramosardan jekh kontrakto, atunć kadava **kontrakto phirel vaś jekh vaxt**. Kado shaj avel 12 shon vaj 24 shon sar exemplo. **Tumaro kontrakto phenel** kana o kontrakto agoril pes thaj kana trubul te den **notifikacia** . Si sajekh jekh **vràma** pal-e kontraktură.

Dikh tiro kontrakto te dikhes kobor si o vaxt e notifikàciaqo!

Le kontraktura butivar si len jekh minimalno vràma 12 vaj 24 chon. Tu generalno nashti te anulisaresh ano akava periodi.

Si tut problemura e kontraktosa?

Pala kodo šaj te aranzisaren jekh **konsultàciaqo termino** e [konsumètosqe konsilienge centrosa](#) . Tu šaj te arakhes e šerutne servisura [kathe](#) .

Si tut socialo zutipe? Pala kodo anen tumaro lil tumenca kana arakhen tumen ko konzumentosko konsultaciako centro. Akaja drom šaj te len bipokinipesko sovlipen.

Informacia thaj lila sar misal pe kontraktura shaj te arakhen pe [kate](#) .

Ristàripen

Socialo insurància

Si pandž importantne siguripaske kompanije ki Njamco:

- penzijako insurància
- Insurància pal-e aksidentură
- insurància pal-i nasvalimaski griža
- Insurància pal-i bibučaripe
- sastipasko siguripe

Kadala insurànce ažutil:

- [bibučaripe](#)

- Nasvalipen
- Aksidentura ki buti
- [Berša thaj penzia Pensia phure beršengi](#)

Tu ka aves automatikane registrime vash o insurància e penzijaqi, insurància pal-e accidenturà, insurància vaš o bibučaripe thaj insurància vaš o lungo-vràmaço sastipen. Importantno: Si eksepcie save dependin pe tumari personalno situacia. Kado znachi ke chi san mindik automaticnie registrovano ande le försäkringsbolag.

Te lel pes [sastipasko insurància](#), trubul te registrisares tut anθ-i jekh sastipasqi insurànciaqi firma. Kado znachi ke **musaj te avel tut sjukförsäkring**.

I **Njamcikani Penzijaki Insurància del sovli po than**. Tu šaj te arakhes e kontaktoske detalurà [kathe](#).

Pasha e normalno pensia si vi e **privatno pensia**. Tu šaj te arakhes maj but infòmacie [kathe](#).

I **Njamcikani penzijaki insurància** del vi o [socialo siguripenqo](#) gin.

Suplementàro insurància

Si vi volontero insurànce. Na trubul te avel tut kadala insurànce. Numa, von si importantno thaj shaj te zutin ande finansikane problemura pala jekh xasaripe. Te si o insurància importanto tuqe, kodo si palal tiri situàcia. Maj but informacie šaj te arakhen pen [kathe](#).

E maj importantne suplementarno insurànce si:

O insurància pal-i responsibilitèta

Jekh aksidento shaj te ovel sigo. Misalàqe:

- Tu phages vareso.
- Tumaro čhavo čhivel jekh bal anθ-o šero e šeresqo.

Ando Njamco musaj te pochines o shkoda. Naj importanto te phabol vareso vaj te dukhavel pes o manuš.

O insurància pal-i privatno responsibilitèta pokinel kadala košturà tuqe thaj tire famìliaqe. Maj but informacie šaj te arakhen pen [kathe](#).

Insurància vaš o sasto kher

Si but butja ande tiro apartmano vaj kher save si tire. Sar egzàmplo, meble, gada, elektrikane aparaturà vaj šukar bută. Kadala butja shaj te oven phagerde ja chorde katar **jag, pani, balval ja chori**pe.

O insurància pal-o kher pochinel e šajutnimata kana vareso kerdöl. Šaj te pokinel e kosti e phagerde vaj čorde artiklurenge. Maj but informacie šaj te arakhen pen [kathe](#) .

Gin sako kontrakto mishto! Sar egzàmplo: Si tut problemurà le nasvalenqe anθ-o tiro kher? Pala kodo dikh te si ke tiro kheresko insurància pokinel e kosti vaš o kontrolo e nasvalimasko.

Maj but informacie pal- **e kontraktură** šaj te arakhen pen [kathe](#) .

kontrakto vaš o mobilno telefono

Kontraktura vaš mobilno telefono

Si but providerura vash mobilno telefono ki Njamco. Von den diferentno [kontraktura](#) .

Si tut duj opcie te aktivisares jekh SIM kartica:

1. Prepaid tarife

- **Na si len jekh fixno termino.**
- Tu thoves kredito pe tiro mobilno telefono.
- Kadale kreditosa shaj keres telefonura vaj shaj hasnis o interneto.

2. Kontrakto pe termino

- O kontrakto obično kerel **12 ja se 24 chon.**
- Kamles te činaves tiro kontrakto? Pala kodo musaj te ashaves o kontrakto ande lila. Aver rig o kontrakto ka ovel automatikane nevo.
- **Den atencija ko periodo e notifikàciaqo!**

Importantno lavă!

- **Na xramosar jekh kontrakto savo na hačares!**
- **Dikh** sa e kondicie anglal.
- **Dikh:** Si maj lačo jekh kontrakto anglal-pokindo vaš manθe?
- **Komparacia** e ofertenqi mišto.

O kontrakto vash o mobilno telefono si vi akhardo kontrakto vash o mobilno telefono.

Tu šaj te arakhes maj but šajutnimata [kathe](#) .

Si tut problemura e kontraktosa?

O [Centro vaš Konsumentàro Konsìlio](#) šaj te dav tumenqe sovli. Trubul tut jekh termino vash akava. Te si ke len socialo beneficie, mangav tumen te anen tumaro lil tumenca. Atunči i konsultàcia si bipokinipesqi tuqe.

Generalo informacie pal-e kontraktură thaj o agorisardipen šaj te arakhen pen [kathe](#) .

Kontrakto pal-o interneto

Kontraktura pe interneto

Ki Njamco, isi but providerura savenca śaj te keres jekh internetosko kontrakto. Si but droma te hasnis o interneto khere:

- E **DSL-esa** śaj te avel tut akceso k-o interneto prekal tiro Utilizar e telefonosqi linia.
- Tu śaj te reses o interneto prekal tiri **kabloski mreža** .
- Tu aśtizes Ker buti e internetosa prekal moderne **optikane kablora** .
- Tu śaj te reses o interneto pe tiro mobilno telefono utilizindoj **mobilno data** .

Kana xramosares jekh kontrakto, dikh mishto e love thaj e internetoski zor savi si dino. Savo kontrakto si mishto tuke si pala kodo kaj trajis thaj sode manush ande chiro kher hasnin o internet.

Informacie pal-e internetosqe kontraktură śaj te arakhen pen [kathe](#) .

Generalno informacia thaj tipsura pe kontraktura shaj te arakhen pe [kate](#) .

Financiàro

Bankako konto

So si jekh bankako konto?

Jekh bankako konto si jekh konto ki banka thaj vi akharel pes kontrolako konto.

E bankako kontosa śaj te:

- **Len love** , sar exemplo pochin vaj socialni zutimata katar o buchiako centro.
- **Pokinen e fature** , sar misal vash o kiria vaj e elektrika.
- Keren **transferura** te pokinen e fature.
- Keren **standing orders** , sar misal vash automatikane transferura sako čhon.
- **Počinen tumare bankake kartencar** , sar misal ko supermarketi.
- **Te lel pes love katar o bankomato.**
- **Dikh e bankake lila.** Kothe shaj dikhes sode love si tut thaj sode love shute. Te arakhes tire bankake lila saste thaj te kontrolisares tire čhinadimata.
- Te len kotor ano [Lastschriftverfahren](#) te śaj e kompanije te len love automatikane kotar tumaro konto.

Maj but informacie pal-o akanutno konto śaj te arakhen pen [kathe](#) .

Kana **pochines e kartesa vaj lel love** , sigurisav tut kaj si tut **dosta love pe tiro konto** .

I banka del vi **kreditura** . Kado znachi ke e banka del tuke love. Numa, trubul te počines palpale kadala love e interesosa. Anda kodo pochines palpale maj but love ande banka sar so line.

Xasarde tumare bankake lila? Tu šaj atunć te òrdines e kontàktură katar tiri banka. Tu trubul te počines jekh taksa vaš kadava. Kado znachi ke musaj te pochines love pe bankoske statestika. Dikh ki tiri banka.

Sar putres jekh bankako konto?

Si but banke. **Tu šaj te des decizia** anθ-i savi banka kames te putares jekh konto. Tu šaj te arakhes jekh lista so trubul te des atencija [kathe](#) .

1. **Alosar** jekh banka.
2. Keren jekh **termino** ki banka ja žan odothe korkori.
3. Anen tumaro **lil** tumenca.

Te **na sikavel tumari ID-karta jekh adresa** , anen tumenca jekh **registraciao lil** .

Sode koshtinel jekh bankako konto?

E banke si len diferentno kontura. Kadala kontura si len diferentne love. Dikh e bankača pal-e koštură.

Palal o putaripen: tumari bankaqi kartica

- Kana ka putres tiro konto, ka les jekh bankoski kartica.
- Trubul tut jekh **PIN kodo** vash tiri bankoski kartica. O PIN-kodo si jekh garavdo numero. Tu ka les o PIN prekal o lil.
- **Te na bistren tumaro PIN-kodo! Na garaven tumaro PIN-kodo tumare bankake kartesa!**
- Akanak biris te hasnis e kartcia te pochines ande bolti thaj te les avri love anda bankomatura.

So phenel tumari bankaki kartica?

- **Anav:** Tumaro anav si pe bankaki kartica.
- **IBAN:** O IBAN si les 22 gindura. Sikavel pes pe tumare bankake dokumentura thaj pe tumari bankoski kartica. O IBAN si importantno te shaj aven love tuke transferime. Sar exemplo, pochin vaj socialni beneficiji.
- **Karteso numero:** Sako bankako karto si les pesko numero. Akava numero akharel pes o numero e kartengo.
- **Bankleitzahl (BLZ):** Sako banka si la pesko numero. Akava numero akharel pes bankako sortosko kodo.

Xasardan tumari kartica vaj sas čordi?

Atunči te avel blokirime tumari kartica sigo. Akharen o numero e emergencako [116](#) [116](#) . Tu šaj te areses kadava telefonosqo gin 24 òre anθ-o dives, katar o Dujto ži kurko. Trubul tut tiro IBAN vash akava. Pala kodo manges katar tiri banka jekh nevi bankaki kartica. Tu ka les jekh nevi kartica thaj jekh nevo PIN kodo. Maj but informacie šaj te arakhen pen [kathe](#) .

Bankaripe online

E banke den banka online. Tu šaj te hasnis but funkcie sar so si transferura thaj kontoske deklaràcie online. Phuč tiri banka pal-o banko online.

Steer

So si e takse?

E takse si importantno. E takse den e themesqe love vaš e publikane čhinadimata. Akava shaj te kerolpe droma thaj shkole sar exemplo. E socialo beneficie ki Njamco si vi pochinde prekal e takse. E takse si odolesqe utilizirime te pokinen thaj te den suporto vaš importantne bută. Maj but informacie šaj te arakhen pen [kathe](#) .

Tu pochines takse sako than. Misalăqe:

- Kana kines, ano restoranti ja ki benzinaki stancia. Kathe le takse si akharde **takse vash bikinipe** .
- **Ki buti**. San butjarno? Tumaro butjarno ka lel automatikane **takse** kotar tumaro pokinipe. Tumari počina anglal e dedukcie si akhardi bruto počina. Palal o čhnavipen e taksessqo thaj e socialo kontribucie, o neto pokinipe ačhel. E **netto pochin si e love so si transferovani pe tumaro konto**. San tu korkoro-butjarno? Pala kodo musaj korkori te pochines chire skatto khaj o skatteverket.
- Vaš tumaro mašino. Kadala takse si akharde skatto pe vozila.
- Tu šaj te arakhes maj but vrjama takse [kathe](#) .

Identifikaciaqo gin e taksengo (Steuer-ID)

O Steuer-ID si **importantno numero** . Steuer-ID si o identifikaciako numero e taksako. O gin si les **11 cifre** . O numero **si validno vash sasto tumaro jivdipe** . Tu les o numero sigo palal o bijandipe. Kadale numerosa shaj o skattekontor mindig te pinzharel tut thaj te del avri chire skattoske pochinimata. Tumaro butjarno trubul tumaro Steuer-ID, te shaj registril tumen ko skattosko ofiso thaj te shaj kerel mishto tumaro pochinipe.

Xasardan tumaro Steuer-ID vaj na džanen les?

- Tumaro Steuer-ID sikavel pe tumare pochinimaske lila.

- Tu šaj te pučhes katar o [Federalo Tax Office](#) . Tu šaj te arakhes o formularo [kathe](#) . Šaj te lel ži ka 8 kurke te avel bičhaldo tuqe tiro Steuer-ID .

deklaracia e takseski

Sako bersh but manush musaj te den avri jekh **skattoski deklaracia** .

Kado del tut shajipe te phenes le [skatteverket](#) , sar exemplo sode love kerdan ande jekh bersh. Tu šaj te des tiri deklaracia vaš e takse **online** vaj anθ-o **lil** . O skattebyrå si te dikhel pe tumari skattedeklaration thaj te phenel tumenge vaj **si te len palpale love vaj musaj te pochinen extra love** .

Te keres buti ki Njamco, san thodo ki Lohnsteuerklasse . Sar egzàmplo, e manuša save naj ansurime thaj naj len čhave si len obično skattoski klasa 1. Si 6 skattoske klase sa khetane. Tu šaj te arakhes jekh dikhipe pal-e sa e klase e taksesqe [kathe](#) .

Trubul tut zutipe vash e deklaracia vash o skatto?

Si skattoske programura thaj skattoske konsultura so shaj zutin. Trubul te pochines love anda kado. Vi shaj les zutipe khatar **o löneskatteföreningen** . Trubul te aves membro ande löneskatteförbundet. Tu šaj te arakhes e asociácie pal-o pokinipe anθ-o tiro than [kathe](#) .

E bazake informacie pal-e takse šaj te arakhen pen kathe:

[ELSTER - Sasto ande lokho čhib](#)

[Federalno Ministeriumo vaš Finanse - Takse](#)

[Deklaracia e takseski| Centro vaš Konsumentàro Konsìlio](#)

Dolgo thaj P-konto

So si le dolgora?

O dolgo si love save trubul te počines varekasqe.

But manush si ande skulder. Sar egzàmplo, prekal krediturà, fakture vaj renti. E manuša vaj e firme savege si tut love te den love si akharde kreditora.

Te na pochines e fakture, si problemura:

- Tu ka les te aves **bisterdo** . Kadala si lila save den tumenqe godī pal-e tumare devlenghe.
- **O intereso** šaj te avel thodino. Kado znachi ke musaj sas te pochines maj but love sar so anglunes pochindan.
- Te na den atùnči respònso k-e tumare xramosarimata, šaj te len jekh lil katar jekh [agència vaš o šerutno lil](#) . O agencija vash o inkasso e lovengo ka lel palpale e love e manusheske ja e kompanijake saveske si tut love.
- Akava shaj te kerol **legalno procedura** thaj palo odova te kerel [obligatorikano exekucia](#) . Ano maj bilačo lil, te na pochinel pes o dolgo šaj te kerel pes krisaripe thaj phandipe.
- Tumaro **konto** vaj tumaro pokinipe šaj te avel **pherdo** . E love ka aven avri line katar tumaro konto bi tumaro somdašimos. Tumaro butjako than ka ovel informirimo vash o phandipe.

- O dolgo shaj te kerel te lel pes bilacho [Schufa skor](#) . Jekh laćho Schufa skor si importante te, sar egzàmplo, kames te les jekh apartmano vaj te xramosares jekh kontrakto.

But **agencie save len sama e dolgoske** ka keren presia pe tute te počines. E lila butivar daraven but bare lovenca. **Na pochinen sigo** te na hacharen le lila. **Te aves ćhivdo** thaj **te dikhes** o lil mićto! Roden zutipe katar jekh konsultaciako centro. O centro vash e konzumentura del jekh [kontrola vash o inkasso e dolgosko](#) . Maj but informacie śaj te arakhen pen [kathe](#) .

So shaj keres, te si tut unzhulimata?

Na ignorin le akharde!

Pokinipe po rate

E pochinimata pe rate shaj te aven phangle e firmasa vaj e bankasa. Kado znachi ke pochines chiro skuldo ande cine rater sako shon. Te keres godu, trubul te des duma e manućeća vaj e firmeća savesq si tut love. Pala kodo, aśunen jekh **kontrakto vaś e ćhinadimata** . Kado si jekh kontrakto ande savo phenes ke tu san gata te pochines palpale jekh summa sako shon.

Keren jekh òrdino. E love si transferime automaticno sako shon. Akava ciknjarel o riziko kaj ka bistren te keren pokinipe po rate.

Numaj te aves gatisardo te počines po rate kana si tut love te den love jekhe firmake vaj bankake. Pokinen numaj kana dżanen sostar pokinen. Te si ke mangel tutar te pochines love thaj chi djanes sostar, na pochin sigo. Roden zutipe katar jekh konsultaciako centro. Sar egzàmplo, anθ-o [Centro vaś e Konsumentàro Konsilio NRW](#) .

Konsilio pal-o dolgo

Si tut but devlenge thaj trubul tut zutipe? Atunchi shaj zutij jekh skuldràdgivningscenter. Tu śaj te arakhes jekh dikhpen pal-e centrurà vaś o konsilio vaś o dolgo anθ-o Bochum kathe:

[Konzumentosko Centro NRW](#)

[Caritas Ruhr-Mitte e. V.](#)

[Protestantikane ternengo laćhipen Bochum](#)

[Socialo serviso e katolikane dżuvljengo thaj murśengo Wattenscheid e. V.](#)

[Madonna e. V. \(Centro vaś o konsilio pal-o dolgo numaj vaś e sex-butjarne\)](#)

Si tut beneficie katar o centro e butjako? Pala kodo śaj te manges odothe jekh **konsultaciaqo certifikàto vaś o śajutnipen pal-o dolgo** .

O P-Konto

Te si tut devlenge, jekh **P-Konto** šaj te arakhel tut te na len sa e love katar tiro konto. Kado znachil ke na sa tumare love ka lenpe katar tumaro konto. O **P-Konto** si o skurto anav vash **o konto e protekciako e garniturako** .

So si o P-Konto ?

Te si ke si tut skuldo shaj jekh banko vaj regeringosko organo **te lel love anda chiro konto**. Akava akharel pes phanglipe.

Jekh P-Konto arakhel tut te na len sa **e love katar tiro konto** .

E **P-Konto kotor** e lovengo ano tiro konto si sekurno.

Tu šaj te inkeres kadava kotor te počines importantne bută. Sar so si o kiria, xabe ja se elektrika.

Importantno **informacia pal- P-Konto** šaj te arakhel pes [kathe](#) .

Te si tut chavora shaj te arakhes maj but love pe chiro konto. E banka trubul dokazia pe akava. Tumari banka ka phenel tumenge save evidencia trubul tumen.

Sar te putres jekh P-Konto

Tu shaj putres jekh **P-Konto** ande banka khaj si tut regularno konto. Kontaktirinen tumari banka.

So si o insolvenso?

Te si tut but dolgo thaj našti te počines maj but, atunc san **insolvento** . Akava znacini kaj naj tut drom te počines tire dolgora. Kana e manush djan ando konkurso bushiol kodo personalno konkurso. Personalno konkurso si lungo proceso kerdo te zutil e manušen te train bi dolgosko.

Importantno informacia pal-i insolvenca šaj te arakhel pes [kathe](#) . Vi shaj les informacia katar o skuldrådgivning.

mobiliteto

O lošalipen thaj o paruvipen